

Diplomová práce, TF JU

Autorka: Radka Jonášová

září 2008

Název: Srovnání vybraných forem pastorační péče nemocných v České republice

Posudek oponenta:

Autorka se v práci věnuje aktuálnímu tématu, které souvisí s profilem studovaného oboru. Zvolené téma se snaží pojednat teoreticky, vypisuje z literatury texty které se tím zabývají, i prakticky, provádí výzkum, který pak s uvedenou literaturou porovnává. I přes dále uvedené připomínky ke zpracování považuji práci za užitečnou.

Autorka uvádí v úvodu, že se bude zabývat dvěma formami pastorační péče nemocných v nemocnici, které v současné době vidí jako fungující, totiž práci pastoračních asistentek a docházením kněze (akolyty) do nemocnice. Není jasné, **co vše za pastorační péči nemocných považuje**; škoda, že napřed neuváděla definici pastorační péče nemocných, z určitého úhlu pohledu na pastorační bychom například práci (věřících) zdravotních sester také považovali za pastorační která by se vešla do výměru A. Opatrného, o který se autorka opírá, a autorkou uváděné formy by tak byly zařazeny do širšího kontextu. Ač tedy z textu úvodu není širší kontext zřejmý, nicméně název práce jej naznačuje – pokud se mluví o „vybraných formách“ lze mít zato, že autorka obě jmenované formy nevidí jako jedné.

V úvodu autorka uvádí téma práce, její strukturu, zmiňuje i vlastní motivaci, to je velmi užitečné, postrádám však explicitně zformulovaný cíl práce. Zase jej více naznačuje název; pokud jde o srovnání uvedených dvou forem autorka uvádí metodologii – rozhovory, nezmiňuje však kritériologii podle čeho bude srovnávat. Po přečtení práce pak čtenář zjišťuje, že jde o srovnání dvojí – uvedené formy mezi sebou a následně ještě obojí s vybranými statěmi z literatury.

Druhá kapitola nazvaná „úvod do problematiky“ uvádí dle autorky základní pojmy. Autorka v ní píše, že je třeba „vyjmenovat pojmy“, spíše ale má na mysli jejich vysvětlení, což pak v dalších bodech skutečně dělá. V kapitole 2121 se autorka zabývá potřebami a druhy bolestí nemocného, v příkladech a citacích vychází ovšem převážně ze situace umírajícího, což je specifická situace pojednávané problematiky. V bodě 213 – teologický pohled na nemoc - si nejsem jist, zda Ježíš vždy vyžadoval víru nemocného – někdy se píše, že uzdravil pro víru blízkých nemocného. Na str. 9 autorka znovu přepisuje citát A. Opatrného, který byl již shodně uveden na s.6; ten samý citát pak znovu celý přepisuje na s. 86. Pokud se týká celého bodu 214 – jsou zde uvedeny přístupy osmi dle autorky „vybraných“ autorů, ovšem bez nějakého komentáře proč vybrala zrovna tyto, bez nějakého jejich zhodnocení, bez uvedení nějakých souvislostí mezi nimi. Až v závěru čtenář zjistí proč je zde autorka vlastně uvádí, používá je (ovšem jednotlivě) pro vyhodnocení zkoumané praxe. V závěru kapitoly je pak uveden text týkající se **svátosti pomazání nemocných**. Už forma nadpisu ukazuje patrně určitou bezradnost autorky se zařazením tohoto textu – nejde zde o přístup vybraného autora. Je otázkou (třeba v rámci obhajoby) proč autorka nezařadila toto téma k teologickému pohledu a proč jej nepojala důsledně – např. mluví o tom, kdo může či nemůže být příjemcem svátosti a neuvádí, že se týká pokřtěného apod.

V kapitole 3 (O výzkumu) autorka uvádí všeobecné informace o kvalitativním výzkumu (otázkou je do jaké míry ctí předlohu ze které informace uvádí, vede mě k tomu dojem z poněkud odlišného slovníku), patrně považuje za potřebnou osvětu v tomto smyslu. Neškodí to, nicméně pokud by bylo řešeno odkazem také by stačilo. Za velmi dobře zpracovaný považuji popis rozhovorů, uvedení otázek a vysvětlení co jimi tazatelka vlastně zjišťuje. Je z toho patrné, že autorka je problematika dostatečně známa, že má představu co je důležité na ní zkoumat, že umí zformulovat otázky a svému dotazování dát jasnou strukturu, pro tázané však nechat dostatečnou svobodu. Cením si také toho, že autorka si je vědoma limitů

výpovědi (uvádí např. zkresení dané vlastním hodnocením pracovníků). Naproti tomu postrádám jeden ze základních údajů – totiž **kriterium výběru respondentů**. Ač autorka slibuje, že se výběrem resp. v této části práce bude zabývat, uvádí údaje techniky jejich oslovení, jejich částečnou charakteristikou (zaměstnavatel, víra, stav v církvi). O tom jak vybrala právě těchto 10 osob nenalézám ani slova. Domnívám se, že tento údaj ke kvalitativnímu výzkumu nutně patří.

V kapitole 4 autorka podává souhrnně výsledky svého výzkumu – věcně a přitom čtivě, dokládá případně vzorovými citacemi z rozhovorů; pečlivě dokládá jednotlivé výpovědi odkazy na přepis výpovědi v příloze.

Tyto výsledky pak shrnuje v kapitole 5 – nejprve se snaží popsat souhrnně práci past. asistentek a kněží samostatně – zde bych doporučoval větší odvahu ke generalizaci vytěženého materiálu; zvláště v části kněží se uváděním (opakováním) detailů tato kapitola jen málo liší od kapitoly předchozí. Předpokládám, že je to dáno snahou autorky pečlivě vše zaznamenat. Následuje srovnání obou typů pastorační práce ve slovní i tabelizované podobě.

V dalším bodě autorka vyhodnocuje svůj výzkum tím, že se jeho výsledky snaží porovnávat s tím co vypsala z uvedené literatury v bodě 214. Toto porovnání provádí v šesti bodech, skoro všechny končí tvrzením typu – pastorační forma jak ji vykonávají oslovení kněží je nedostačující; je třeba volit takovou formu péče kterou konají uvedené pastorační asistentky.

V jistém smyslu má autorka pravdu – nicméně dělicí čára možná není mezi kněžími (případně jáhny) a laickými pastoračními asistentkami, ale jednak **mezi různým chápáním pastorační práce nemocných** (většina respondentek se, jak autorka uvádí stejně zaměřuje na katolíky...) a jednak mezi „popisem práce“ dotazovaných (kdyby byli osloveni kněží případně jáhny, pro něž je nemocnice jedním z hlavních pracovišť, pak by se závěry soustředily více na „pastorační koncept“ zúčastněných). Zde lze litovat již zmíněných nedostatků práce – v teoretické části důkladnějšího promyšlení „pastorační práce“ a v praktické zdůvodnění výběru respondentů.

V závěru autorka uvádí, že práce přiblížila způsob, jakým se církev staví k problematice nemoci, nicméně celá práce je zaměřena až na výjimky na katolickou církev.

V této souvislosti se nabízí otázka, proč autorka nezmínila vůbec otázku **nemocničních kaplanů**, která je přece výrazem snahy všech církví o pastorační práci nemocných.

K formální stránce práce – nebývá zvykem při číslování, aby kapitola měla jen jediný bod označený vlastním číslem, který se pak dělí na vlastní podbody (kap. 2 má jen bod 1).

Podobnou výhradu mám v kapitole 5 – bod 5.3. má podbody 5.3.1 až 5.3.5, přičemž poslednímu podbodě je přiřazen ještě jediný další 5.3.5.1 – ač z logiky věci, i jeho obsahu by bylo lépe kdyby tento tvořil jednoduše další bod 5.3.6.

Stránky příloh sledují číslování celé práce, kdyby byly uvedeny v obsahu (alespoň po jednotlivých přílohách) čtenáři by to usnadnilo orientaci. Poznámky pod čarou jsou někdy (nejednotně) přetížené uváděním ISBN a pod. údajů, které jsou pak v seznamu literatury.

V seznamu zkratk postrádám CIC, když už je uvedeno GS apod.

Za nejzávažnější chybu formálního zpracování považuji **seznam literatury**, který je řazen patrně nahodile. Pokud smyslem diplomové práce je ukázat schopnost badatelsky pojednat nějaké téma, pak k této schopnosti patří co nejčitelnější a nejjednodušší cesta k předání a ověřování shromážděných údajů. Seznam literatury řazený nahodile cestu k údajům ztěžuje. Stejně chyby se autorka dopouští u **seznamu zkratk** (byť má jen 4 položky).

Práci doporučuji k obhajobě.

Červenec 2008

Alois Křišťan

